

درس نوزدهم

«ایرانیان مسلمان حکومت تشکیل می دهند.» آموختنی ها

۱ چگونگی شروع تشکیل حکومت ایرانیان مسلمان

۲ نحوه‌ی تشکیل حکومت بنی عباس

۳ آشنایی با رونق فرهنگ و هنر در دوره‌ی حکومت‌های ایرانی

بخوان و بیاموز

ایرانیان مسلمان حکومت تشکیل می‌دهند.

بعد از انقراض حکومت ساسانی توسط عرب‌های مسلمان، مردم ایران هم که از حکومت ساسانی ناراضی بودند، با شنیدن پیام‌های دین اسلام، به تدریج مسلمان شدند. دوره‌ی جدیدی در تاریخ ایران با ورود اسلام آغاز شد و ایران جزء سرزمین‌های اسلامی قرار گرفت.

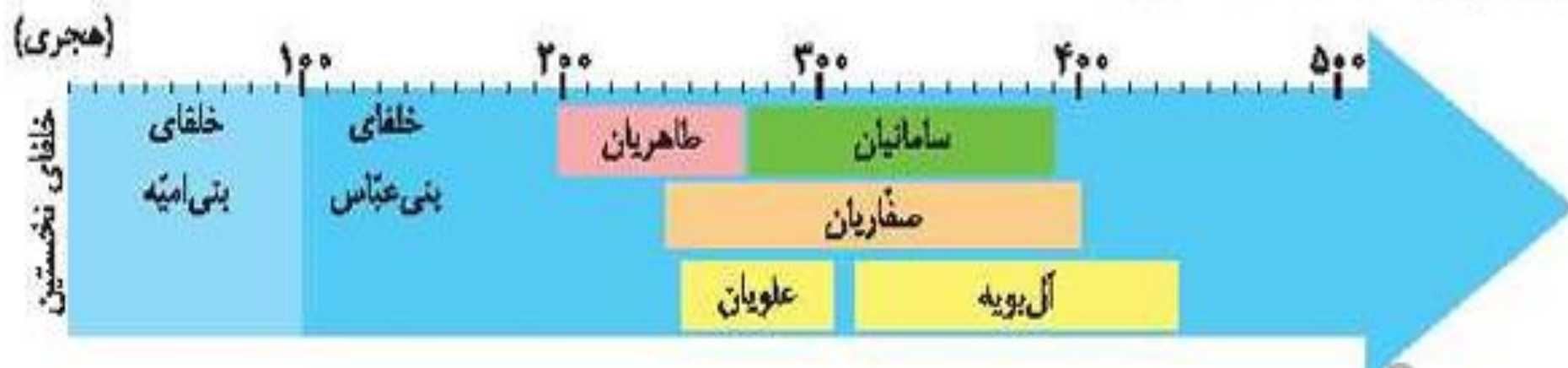
تشکیل حکومت بنی‌عباس

حکومت بنی‌امیه اهلان را به شهادت می‌رساندند و در نتیجه‌ی رعایت نکردن قوانین و عدالت اسلامی و شهادت اهلان، قیام‌های زیادی علیه بنی‌امیه صورت گرفت. آن‌ها معتقد بودند نژاد عرب نسبت به بقیه‌ی نژادها برتری دارد. خاندان بنی‌عباس با تبلیغات زیاد، طرفدارانی در میان ایرانیان پیدا کردند و می‌گفتند که می‌خواهند با ظلم و ستم مبارزه کرده و انتقام خون امام حسین (ع) و یارانش را بگیرند. ابومسلم خراسانی با فرماندهی گروه‌های ناراضی ایرانیان، سپاهیان بنی‌امیه را شکست داد و به این ترتیب خاندان بنی‌عباس به حکومت رسید. ولی آن‌ها برخلاف وعده‌های خود با ستمگری و بی‌توجهی به دستورات اسلام به آزار و اذیت اهلان شیعه و پیروان آن‌ها پرداختند. مرکز اصلی حکومت بنی‌عباس در بغداد بود و خلفای عباسی بر بیشتر سرزمین‌های اسلامی، از جمله ایران، حکومت می‌کردند. بنی‌عباس به دلیل عدم آگاهی از شیوه‌ی درست کشورداری، اغلب وزیران خود را از میان ایرانیان انتخاب می‌کردند تا بتوانند بر قلمروی پهناورشان حکومت کنند.

علوی

حکومت‌های ایرانی

با شروع قرن سوم هجری، ایرانیان به تشکیل حکومت‌هایی در قلمروی عباسیان پرداختند و بعضی از آنها بر علیه خلفای عباسی بودند. سرانجام یکی از فرمانروایان آل‌بویه بغداد را فتح کرد و خلیفه‌ی عباسی آن زمان را برانداخت. علویان و آل‌بویه پیرو مذهب شیعه بودند.

روتق فرهنگ و هنر در دوره‌ی حکومت‌های ایرانی

بعضی از حکومت‌های ایرانی مانند سامانیان و صفاریان با اهمیت به زبان فارسی و تشویق شاعران و دانشمندان ارزش زبان فارسی و فرهنگ ایرانی را حفظ کردند. رودکی شاعر معروف دوره‌ی سلمانیان است.

فرمانروایان آل‌بویه و طاهریان به آبادانی بسیار علاقه داشتند و از کشاورزان حمایت می‌کردند. آن‌ها با ساخت بیمارستان مهمی در بغداد و دانشگاه طب به آموزش طب پرداختند. ابوعلی سینا دانشمند بزرگ ایرانی، وزیر یکی از شاهزادگان آل‌بویه بود و در زمان آل‌بویه مراکز علمی شیعه گسترش یافت.

آرامگاه ناصرالدین آطروش، از امیران دوره‌ی علوی، آمل (استان مازندران)

پند امیر در فارس که به دستور عضدالدوله (آل‌بویه) ساخته شد.

مجشمله‌ی یعقوب لیث صفاری، زابل (سیستان و بلوچستان)

مقبره‌ی امیر اسماعیل سامانی، بخارا، کشور ازبکستان

نارف سفالی کشف شده از دوره‌ی طاهریان در نیشابور (خراسان رضوی)

تمرین

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

علویان		اغلب وزیران بنی‌عباس از میان آنها بودند.	
طاهریان		ابومسلم خراسانی سپاهیان این گروه را شکست داد.	
بنی‌امیه		پیرو مذهب شیعه بودند.	
ایرانیان		فرمانروایان آنها به عمران و آبادانی علاقمند بودند.	

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

- الف: خاندان بنی‌امیه یکی از گروه‌های ناراضی در دوره‌ی بنی‌عباس بودند.
- ب: در زمان حکومت صفاریان آموزش علم طب در بغداد صورت گرفت.
- پ: مرکز اصلی حکومت بنی‌عباس در کربلا بود.
- ت: گنبد چمستان در مازندران از آثار دوره‌ی سامانیان است.

۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

- الف: رودکی از شاعران زمان بود.
- ب: ابوعلی سینا دانشمند بزرگ ایرانی، وزیر یکی از شاهزادگان حکومت بوده است.
- پ: با ورود عرب‌های مسلمانان به ایران حکومت منقرض شد.

تمرین

۱

موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

علویان			اغلب وزیران بنی عباس از میان آنها بودند.
طاهریان			ابومسلم خراسانی سپاهیان این گروه را شکست داد.
بنی امیه			پیرو مذهب شیعه بودند.
ایرانیان			فرمانروایان آنها به عمران و آبادانی علاقمند بودند.

۲

درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

- الف: خاندان بنی امیه یکی از گروه‌های ناراضی در دوره‌ی بنی عباس بودند.
- ب: در زمان حکومت صفاریان آموزش علم طب در بغداد صورت گرفت.
- پ: مرکز اصلی حکومت بنی عباس در کربلا بود.
- ت: گنبد چمستان در مازندران از آثار دوره‌ی سامانیان است.

۳

جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

- الف: رودکی از شاعران زمان سلمانیان بود.
- ب: ابوعلی سینا دانشمند بزرگ ایرانی، وزیر یکی از شاهزادگان حکومت آل بویه، بوده است.
- پ: با ورود عرب‌های مسلمانان به ایران حکومت ساسانی، منقرض شد.

۴ با انتخاب گزینه‌ی مناسب به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید.

الف: کدام شهرها پایتخت فرمانروایان آل بویه بودند؟

(۱) ری و اصفهان (۲) آمل و بخارا (۳) اصفهان و آمل (۴) ساری و ری

ب: کدام‌یک از حکومت‌های ایرانی کم‌ترین قلمرو را داشتند؟

(۱) صفاریان (۲) آل بویه (۳) طاهریان (۴) علویان

۵ چرا قیام‌های زیادی علیه بنی‌امیه صورت گرفت؟

۶ چرا هنر و زبان فارسی در دوره‌ی حکومت‌های ایرانی رونق پیدا کرد؟

۴

با انتخاب گزینه‌ی مناسب به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید.

الف: کدام شهرها پایتخت فرمانروایان آل بویه بودند؟

- (۱) ری و اصفهان
- (۲) آمل و بخارا
- (۳) اصفهان و آمل
- (۴) ساری و ری

ب: کدام‌یک از حکومت‌های ایرانی کم‌ترین قلمرو را داشتند؟

- (۱) صفاریان
- (۲) آل بویه
- (۳) طاهریان
- (۴) علویان

۵

چرا قیام‌های زیادی علیه بنی‌امیه صورت گرفت؟

..... حکومت بنی‌امیه اهلان را به شهادت می‌رساندند و در نتیجه‌ی رعایت نکردن قوانین و عدالت اسلامی و شهادت اهلان، قیام‌های زیادی علیه بنی‌امیه صورت گرفت. آن‌ها معتقد بودند نژاد عرب نسبت به بقیه‌ی نژادها برتری دارد.

.....

۶

چرا هنر و زبان فارسی در دوره‌ی حکومت‌های ایرانی رونق پیدا کرد؟

..... برخی از حکومت‌های ایرانی مانند سامانیان و صفاریان، به زبان فارسی اهمیت زیادی می‌دادند و شاعران و دانشمندان را تشویق می‌کردند. رودکی شاعر معروف دوره‌ی سامانیان بود.

.....

